

Εναλλακτικές Μεθόδους Επίλυσης Διαφορών

ΚΕΜΕΔ ΕΤΕΚ

Αντιμετώπιση διαφορών κατά την εκτέλεση Κατασκευαστικών Έργων

Η μη έγκαιρη αντιμετώπιση αντιδικιών/διαφορών που προκύπτουν κατά την υλοποίηση κατασκευαστικών έργων οδηγεί κατά κανόνα

- στην **σπατάλη οικονομικών και ανθρώπινων πόρων**
- στη **διατάραξη των σχέσεων** μεταξύ των Μερών

αλλά και σε αρκετές περιπτώσεις:

- σε **τεράστιες καθυστερήσεις** στην ολοκλήρωση των έργων, με κίνδυνο
- την **ανατροπή της επίτευξης των στόχων** που έχουν τεθεί για την υλοποίηση ενός έργου.

Δικαστική Οδός

- Αποτελεί συχνά **χρονοβόρα διαδικασία** για την επίλυση των διαφορών, εφόσον προϋποθέτει μεταξύ άλλων μακροσκελείς υποβολές και ακρόαση.
- Δεν δύναται να γίνει επιλογή του Δικαστή, ο οποίος δύναται σε αρκετές περιπτώσεις να χρειάζεται την άποψη εμπειρογνωμόνων για την επεξήγηση πολύπλοκων/εξειδικευμένων τεχνικών θεμάτων που απαιτείται σε αρκετές περιπτώσεις αντιδικιών σε κατασκευαστικά έργα, με αποτέλεσμα η διαδικασία της εκδίκασης να παρατείνεται.
- Αποτέλεσμα των πιο πάνω είναι η οικονομική **επιβάρυνση του έργου**, με τόκους και έξοδα

Δικαστική Οδός

- Ως εκ τούτου, συχνά η αντιδικία ολοκληρώνεται σε πολύ μεγάλο χρόνο που έχει χάσει το πρακτικό της ενδιαφέρον.
- **Η καθυστερημένη επίλυση της διαφοράς συχνά αποβαίνει εις βάρος όλων των συμβαλλομένων**, εφόσον ακόμη και για το Μέρος που λαμβάνει τα νομικά δικαιώματα αποτελεί σε αρκετές περιπτώσεις Πύρρειο νίκη.
- Μια παρατεταμένη περίοδος διαφοράς και αντιδικίας μεταξύ των Μερών αναπόφευκτα θα καταστρέψει κάθε ενδεχόμενο συνεργασίας, απαραίτητη προϋπόθεση για την ομαλή εξέλιξη του έργου και θα επιφέρει δυσβάστακτες και αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις για το έργο.

Εναλλακτικές Μεθόδοι Επίλυσης Διαφορών

Όπως έχει κατεδείξει η διεθνής εμπειρία, με την εφαρμογή **Εναλλακτικών Μεθόδων Επίλυσης Διαφορών** (ΕΜΕΔ), η αντιμετώπιση αντιδικιών που προκύπτουν μεταξύ συμβαλλόμενων μερών κατά την εκτέλεση κατασκευαστικών έργων, δύναται να επιτευχθεί **κατά δίκαιο τρόπο μέσω πιο γρήγορων και ταυτόχρονα οικονομικών διαδικασιών,**

χωρίς ωστόσο να θυσιάζεται:

η **αξιοπιστία των διαδικασιών**, λόγω κυρίως των τιθέμενων **μηχανισμών ελέγχου**, όπως:

- Ρύθμιση διαδικασίας μέσω **Κανονισμών** ή και **Διατάξεων**
- **Διορισμός ανεξάρτητου και ουδέτερου** Κριτή/ Διαιτητή/ Διαμεσολαβητή
- **Ειδική Εκπαίδευση** Κριτή/ Διαιτητή/ Διαμεσολαβητή

Εναλλακτικές Μεθόδοι Επίλυσης Διαφορών

Ορισμένα από τα διεθνώς αναγνωρισμένα πλεονεκτήματα των ΕΜΕΔ είναι:

- **Ταχύτητα** στην αντιμετώπιση και επίλυση της διαφοράς
- **Χαμηλότερο Κόστος**
- **Εμπιστευτικότητα** (ιδιωτική διαδικασία)
- **Διατήρηση επιχειρηματικών σχέσεων** σε αποδεκτά καλά επίπεδα
- **Δυνατότητα Επιλογής Κριτή/ Διαιτητή/ Διαμεσολαβητή**
 - Δίδεται η ευχέρεια επιλογής Κριτή/ Διαιτητή/ Διαμεσολαβητή με την ανάλογη εκπαίδευση/ τεχνογνωσία/εξειδίκευση ή/και εμπειρία στο αντικείμενο που αφορά η διαφορά/αντιδικία.

Αξιοποίηση Εναλλακτικών Μεθόδων Επίλυσης Διαφορών στην Κύπρο

- Στην Κύπρο οι ΕΜΕΔ αξιοποιούνται πλήρως πλέον στα συμβόλαια του ιδιωτικού τομέα.
- Σε πρόσφατη αναθεώρηση των **συμβολαίων ΜΕΔΣΚ** έχουν ενταχθεί ρήτρες για αξιοποίηση εκτός της Διαιτησίας, των πιο ευέλικτων μεθόδων επίλυσης διαφοράς της Κριτικής Διαδικασίας και της Διαμεσολάβησης.

Αξιοποίηση Εναλλακτικών Μεθόδων Επίλυσης Διαφορών στην Κύπρο

➤ Στα νέα συμβόλαια **FIDIC** υπάρχει πρόνοια για την αντιμετώπιση διαφορών, μέσω της σύστασης Επιτροπής Κρίσης Διαφορών (**Dispute Adjudication Boards (DAB)**) τα οποία αποφαινόμενται εντός 84 ημερών ή χρόνου που έχει προκαθοριστεί,

ή

μέσω της σύστασης Επιτροπής Αποφυγής / Κρίσης Διαφορών (**Dispute Avoidance / Adjudication Boards (DAAB)**).

Κέντρο ΕΜΕΔ ΕΤΕΚ

Το Επιμελητήριο έχει θέσει ως στόχο να συνεισφέρει ουσιαστικά στη **βελτίωση των διαδικασιών απονομής της δικαιοσύνης** στη χώρα μας, πιστεύοντας ακράδαντα στον **ευεργετικό αντίκτυπο** που θα έχει η προαγωγή του θεσμού των ΕΜΕΔ για την αντιμετώπιση διαφορών στην **ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της ανάπτυξης**.

Σε αυτό το πλαίσιο έχει ιδρυθεί το **Κέντρο Εναλλακτικών Μεθόδων Επίλυσης Διαφορών (ΕΜΕΔ) ΕΤΕΚ**, το οποίο λειτουργεί με βάση τις Διατάξεις ΕΜΕΔ ΕΤΕΚ.

Κέντρο ΕΜΕΔ ΕΤΕΚ

Μέσω του Κέντρου ΕΜΕΔ ΕΤΕΚ προσφέρονται υψηλού επιπέδου υπηρεσίες Εναλλακτικών Μεθόδων Επίλυσης Διαφορών, όπως:

- **Διαιτησία** (Arbitration)
- **Κριτική Διαδικασία** (Adjudication)
- **Διαμεσολάβηση** (Mediation)
- **Εναλλακτική Επίλυση Καταναλωτικών Διαφορών**
(Alternative Resolution of Consumer Disputes)

καθώς και η διενέργεια **Πραγματογνωμοσύνης** (Expert Technical Report)

Κέντρο ΕΜΕΔ ΕΤΕΚ: <https://www.etek.org.cy/el/kentro-emed-etek>

Κέντρο ΕΜΕΔ ΕΤΕΚ

Το Κέντρο ΕΜΕΔ ΕΤΕΚ στοχεύει:

- να προσφέρει σε τρίτους, φυσικά και νομικά πρόσωπα, **υψηλού επιπέδου υπηρεσίες** διαιτησίας, κριτικής διαδικασίας, διαμεσολάβησης και πραγματογνωμοσύνης,
 - να **προάγει το θεσμό των εναλλακτικών μεθόδων επίλυσης διαφορών**, και
 - να **προσφέρει εκπαιδευτικές υπηρεσίες και υπηρεσίες κατάρτισης**, σεμινάρια, ημερίδες και συνέδρια στο τομέα των εναλλακτικών μεθόδων επίλυσης διαφορών και πραγματογνωμοσυνών.
- Από τον Οκτώβριο του 2017 μέχρι σήμερα, έχουν πραγματοποιηθεί μέσω του Κέντρου ΕΜΕΔ ΕΤΕΚ:
- **24 Διορισμοί Διαιτητών**
 - **235 Διορισμοί Πραγματογνωμόνων** (ήτοι κατά μέσο όρο 60 διορισμοί περίπου ετησίως)

Κριτική Διαδικασία

Αποτελεί **διεθνώς συνήθη και ευρέως χρησιμοποιούμενη διαδικασία** για την επίλυση διαφορών που προκύπτουν κατά την υλοποίηση οικοδομικών και τεχνικών αναπτυξιακών έργων, με στόχο να διασφαλιστεί – στο μέγιστο δυνατό βαθμό:

- Η **απρόσκοπτη εξέλιξη του έργου** - λόγω του σύντομου χρόνου λήψης απόφασης, τουλάχιστον μέχρι την οριστική επίλυση των διαφορών μεταξύ των Μερών με Διαιτησία ή μέσω της δικαστικής οδού.
 - Η **εξασφάλιση ροής μετρητών** (cash flow) και η **αποφυγή απώλειας χρηματοδοτήσεων** λόγω καθυστερήσεων στην υλοποίηση του έργου
- Εφαρμόζεται επίσημα με Νομοθετική Ρύθμιση σε όλες τις συμβάσεις κατασκευαστικών έργων στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Κριτική Διαδικασία

- **Εμπιστευτική** και ιδιωτική διαδικασία επίλυσης διαφορών
- Ο Κριτής (ουδέτερο άτομο) **οφείλει σε μικρό χρονικό διάστημα το οποίο προκαθορίζεται** να ακούσει τα Μέρη, να ολοκληρώσει τη διαδικασία και **να εκδώσει απόφαση.**
- Η απόφαση του Κριτή είναι **δεσμευτική** για τα Μέρη, εκτός ή μέχρι την αναθεώρησή της σε διαιτησία ή διαδικαστική διαδικασία. Ως εκ τούτου **δεν είναι τελεσίδικη.**
- Ο Κριτής έχει συγκεκριμένες εξουσίες μέσω της συμφωνίας μεταξύ των Μερών.

Κριτική Διαδικασία

- Πρόνοια για Κριτική Διαδικασία έχει ενταχθεί στην πρόσφατη τροποποίηση των **συμβολαίων της ΜΕΔΣΚ**.
- Το ΕΤΕΚ έχει συντάξει **Κανονισμούς Κριτικής Διαδικασίας** οι οποίοι καλύπτουν ένα μεγάλο κενό στην αγορά.
- Οι Κριτικές Διαδικασίες που διενεργούνται από το Κέντρο ΕΜΕΔ ΕΤΕΚ ρυθμίζονται από τις **Διατάξεις Κριτικής Διαδικασίας ΕΤΕΚ**, στις οποίες ορίζονται, μεταξύ άλλων:
 - οι **προϋποθέσεις εγγραφής** στο Μητρώο Κριτών
 - η **διαδικασία διορισμού Κριτή**και οι οποίες αποσκοπούν στη διασφάλιση στο μέγιστο δυνατό βαθμό του υψηλού επιπέδου των υπηρεσιών που παρέχονται

Κριτική Διαδικασία

- Σε επόμενο στάδιο εισήγηση του ΕΤΕΚ είναι η νομοθέτηση της Κριτικής Διαδικασίας.

*Η Κριτική Διαδικασία εφαρμόζεται σε όλες τις συμβάσεις κατασκευής στο Ηνωμένο Βασίλειο. Για σκοπούς νομοθετικής ρύθμισης της Κριτικής Διαδικασίας στην Κύπρο μπορεί να αξιοποιηθεί το “Housing Grants, Construction and Regeneration” του 1996 (γνωστός ως «Νόμος περί Κατασκευών» ή ο «Νόμος του 1996»). Ο νόμος του 1996 απαιτεί τη συμπερίληψη πρόνοιας Κριτικής Διαδικασίας στη σύμβαση που να συνάδει με τις απαιτήσεις του νόμου.

Κριτική Διαδικασία είναι πλέον διαθέσιμη για τα μέρη για την επίλυση οποιασδήποτε διαφοράς που προκύπτει βάσει της σύμβασης ανά πάσα στιγμή με τη λήψη απόφασης εντός 28 ημερών από τον ορισμό. Μια σημαντική πτυχή της Νομοθεσίας στην Αγγλία για την Κριτική Διαδικασία είναι ότι οι διάδικοι δεν μπορούν να συμφωνήσουν να την αφαιρέσουν από το Συμβόλαιο και πέραν τούτου εάν δεν υπάρχει πρόνοια για Κριτική Διαδικασία στο Κατασκευαστικό Συμβόλαιο, αυτή υπονοείται στη σύμβαση.

Διαιτησία

- **Εμπιστευτική** και **ιδιωτική διαδικασία** για την επίλυση διαφορών σε εύλογο χρόνο και κόστος.
- Η απόφαση που είναι αποτέλεσμα της διαιτησίας είναι μια **οριστική/τελεσίδικη** και **δεσμευτική**, με περιορισμένη προοπτική για έφεση, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις.
- Λόγω του κόστους και του μεγάλου χρόνου που σχετίζονται με τις εφετικές δίκες (η καταχώρηση έφεσης για αποφάσεις πρωτόδικου δικαστηρίου από το διάδικο που “χάνει” από την απόφαση αποτελεί συνήθη περίπτωση), η Διαιτησία μπορεί να είναι μια οικονομική και ωφέλιμη εναλλακτική της δικαστικής οδού.

Διαιτησία

- Συχνά, υποθέσεις που αφορούν οικοδομικά/τεχνικά έργα που οδηγούνται στο δικαστήριο, **λόγω του εξειδικευμένου τους τεχνικού χαρακτήρα, παραπέμπονται** από τον/την Δικαστή **σε Διαιτησία**, ακόμη και σε περιπτώσεις που δεν υφίσταται ρήτρα διαιτησίας στο κατασκευαστικό συμβόλαιο.
- Ως εκ τούτου, η μη συμπερίληψη ρήτρας για διαιτησία στα κατασκευαστικά συμβόλαια, δημιουργεί συχνά αχρείαστες καθυστερήσεις στην επίλυση της διαφοράς, με σημαντικές επιπτώσεις στην ολοκλήρωση των έργων και την κατασπάληση πολύτιμων πόρων.

Διαιτησία

- Οι διατησίες που γίνονται από το Κέντρο ΕΜΕΔ ΕΤΕΚ διέπονται από τους **Κανονισμούς Διαιτησίας ΕΤΕΚ**, οι οποίοι ωστόσο αξιοποιούνται και σε διαιτησίες εκτός Κέντρου, σε όλο το φάσμα συμβάσεων της κατασκευαστικής βιομηχανίας.
- Πρόνοια στους Κανονισμούς Διαιτησίας ΕΤΕΚ για **Συνοπτική Διαδικασία** αλλά και για **Ταχεία (Fast Track) Διαδικασία**, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις ή εάν τα Μέρη το επιθυμούν.

Διαιτησία

Για σκοπούς διατήρησης του υψηλού επιπέδου υπηρεσιών διαιτησίας που παρέχονται μέσω του Κέντρου ΕΜΕΔ ΕΤΕΚ εφαρμόζονται οι ακόλουθοι **μηχανισμοί ελέγχου**:

- **Ρύθμιση της διαδικασίας** μέσω των **Διατάξεων Διαιτησίας ΕΤΕΚ**, οι οποίες περιλαμβάνουν πρόνοιες για (μεταξύ άλλων): τη δικαιοδοσία και τη διασφάλιση της αμεροληψίας του Διαιτητή, τους όρους διορισμού του και πρόνοιες για τη ρύθμιση της όλης διαδικασίας.
- Τήρηση **Μητρώο Διαιτητών ΕΤΕΚ** με **αυστηρά κριτήρια εγγραφής**, περιλαμβανομένου της εισαγωγής προϋπόθεσης επιτυχίας σε σχετική εξέταση.
 - Οι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Διαιτητών του ΕΤΕΚ κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες:
 - **Διαιτητές ΕΤΕΚ** (μεταξύ άλλων απαιτείται η κατοχή 15-ετής επαγγελματικής πείρας ή 5-ετής πείρας σε περίπτωση κατόχου ακαδημαϊκού προσόντος σε θέματα διαιτησίας)
 - **Ανώτεροι Διαιτητές ΕΤΕΚ** (με αυξημένες προϋποθέσεις εγγραφής όσον αφορά τα προσόντα του Διαιτητητή)
- Εφαρμογή **Κώδικα Δεοντολογίας Διαιτητών ΕΤΕΚ**
- Θέσπιση Επιτροπής Δεοντολογίας Διαιτητών ΕΤΕΚ

Διαμεσολάβηση

Διαδικασία κατά την οποία ένα ουδέτερο πρόσωπο, ο Διαμεσολαβητής, διευκολύνει τις διαπραγματεύσεις μεταξύ των Μερών, με στόχο την επίτευξη μιας κοινώς αποδεκτής λύσης.

➤ Ως εκ τούτου, ο Διαμεσολαβητής **δεν επιβάλλει τη λύση**, η οποία πρέπει να είναι **αποτέλεσμα ελεύθερης επιλογής των εμπλεκόμενων στη διαφορά Μερών**.

Η διαδικασία διαμεσολάβησης τερματίζεται:

- είτε με το συμβιβασμό των Μερών και τη σύναψη συμφωνίας συμβιβασμού,
- ή με τη σύνταξη πρακτικού μη σύναψης συμφωνίας.

Διαμεσολάβηση

Η διαδικασία της διαμεσολάβησης είναι:

- Μη δεσμευτική
- Εκούσια
- Εμπιστευτική
- Άτυπη
- Ευέλικτη

Ενώ δίδεται ταυτόχρονα και η δυνατότητα και για τα δύο μέρη να βγουν ως ένα βαθμό “κερδισμένα”.

Διαμεσολάβηση

- Οι Διαμεσολαβήσεις που διενεργούνται μέσω του Κέντρου ΕΜΕΔ ΕΤΕΚ ρυθμίζονται από τις **Διατάξεις Διαμεσολάβησης ΕΤΕΚ**, στις οποίες μεταξύ άλλων καθορίζονται (μεταξύ άλλων):
 - Η διαδικασία διορισμού Διαμεσολαβητή,
 - οι Υποχρεώσεις του Διαμεσολαβητή,
 - Η διαδικασία της διαμεσολάβησης.
- Ως Διαμεσολαβητές ενεργούν πρόσωπα που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο Διαμεσολαβητών του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης για Εμπορικές Διαφορές και συμπεριλαμβάνονται στον Κατάλογο Διαμεσολαβητών του ΕΤΕΚ, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Περί Ορισμένων Θεμάτων Διαμεσολάβησης σε Αστικές Διαφορές Νόμου.

* ο Νόμος είναι υπό αναθεώρηση και σύντομα τα δύο Μητρώα θα ενοποιηθούν

Εισαγωγή Ρήτρας σε Κατασκευαστικά Συμβόλαια για αξιοποίηση ΕΜΕΔ

- Σημαντική αιτία της αποτυχίας της επίτευξης των στόχων κατασκευαστικών έργων αποτελεί συχνά ο μη έγκαιρος και εκ των προτέρων καθορισμός της μεθόδου που θα επιδιωχθεί για την επίλυση της διαφοράς.
- Δυνατότητα εισαγωγής ρήτρας για **μια προοδευτική, χωρισμένη σε στάδια διαδικασία επίλυσης διαφορών** η οποία δύναται να προβλέπει πως τα Μέρη θα καταφύγουν αρχικά για παράδειγμα σε Κριτική Διαδικασία και σε περίπτωση μη επίλυσης της διαφοράς στη συνέχεια σε Διαιτησία.
 - Σχετικές πρόνοιες περιλαμβάνονται στην πρόσφατη αναθεώρηση των συμβολαίων ΜΕΔΣΚ.

Συμβόλαια ΜΕΔΣΚ - Ρήτρα για Αξιοποίηση Εναλλακτικών Μεθόδων Επίλυσης Διαφορών

Πρόνοιες για αξιοποίηση ΕΜΕΔ στην πρόσφατη αναθεώρηση των **συμβολαίων ΜΕΔΣΚ** (λ.χ. παρ. 39 πρότυπου Συμβολαίου για Μικρά Οικοδομικά Έργα):

1. Σε περίπτωση που δεν επιτευχθεί **Φιλικός Διακανονισμός εντός 21 ημερών** από την ημερομηνία επίδοσης ειδοποίησης για οποιαδήποτε αμφισβήτηση/ διαφορά, τότε το κάθε Μέρος έχει δικαίωμα παραπομπής της αμφισβήτησης/ διαφοράς σε **Διαμεσολάβηση**.
2. Εάν δεν επιτευχθεί συμφωνία μέσω της διαδικασίας Διαμεσολάβησης εντός 40 ημερών από την επίδοση της ειδοποίησης της ή εντός 28 ημερών από την έναρξή της, οποιοδήποτε από τα δύο επισυμβεί αργότερα, **ή εάν οποιοδήποτε από τα Μέρη αρνήθηκε να παραπεμφθεί η αμφισβήτηση/ διαφορά μέσω της διαδικασίας Διαμεσολάβησης**, τότε η διαφορά παραπέμπεται για επίλυση μέσω **Κριτικής Διαδικασίας**.
3. Παρομοίως, εάν δεν καταστεί εφικτή η έναρξη της Κριτικής Διαδικασίας εντός 28 ημερών από την παραπομπή της από ένα εκ των Μερών ή εάν ένα από τα Μέρη είναι δυσαρεστημένο με την Απόφαση του Κριτή ή αν δεν εκδοθεί Απόφαση εντός των προθεσμιών που καθορίζονται στους Κανονισμούς, περιλαμβάνεται ρήτρα για **οριστική και αμετάκλητη επίλυση της διαφοράς** η οποία έχει αποτελέσει αντικείμενο ειδοποίησης δυσαρέσκειας, μέσω **Διαιτησίας**.